

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

-

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

Kannatamme 15 §:ään ehdotettuja erilliskeräysvelvoiterajoja. Ne ovat erittäin tärkeitä, jotta jätehuollon kehitys ja jätedirektiivin velvoitteiden täytyminen saadaan turvattua. Myös mahdollisuuksia paikalliseen poikkeamiseen pidämme erittäin tärkeänä.

Olemme omassa toiminnassamme menneet jo pitkään sitä kohti, että eri jätelajien erilliskeräys olisi mahdollista siellä, missä se on logistisesti ja kokonaisympäristövaikutukset huomioiden järkevää. Koska toimialueellamme on ollut yli 15 vuoden ajan kunnan järjestämä ja kilpailuttama jätehuolto, olemme voineet kehittää jätehuoltopalveluita jo pitkään tähän suuntaan. Tarjoamme tällä hetkellä hyötyjätteiden kiinteistökohtaista erilliskeräystä toimialueemme kaikissa vähintään 300 asukkaan taajamissa. Toimialueellamme on runsaasti myös vapaaehtoisesti hyötyjätteiden erilliskeräykseen liittyneitä kiinteistöjä, ja pidämme erittäin tärkeänä, että jatkossakin vapaaehtoista keräystä voidaan toimestamme järjestää ja vapaaehtoisuuteen voidaan minimivelvoiterajojen ohella kannustaa.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

5 lukuun ehdotetut muutokset ovat välttämättömiä kuntavastuullisen jätehuollon kokonaisuuden ja jätteen kuljetusjärjestelmän kehittämiseksi, kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi sekä eri tahojen

roolien selkeyttämiseksi. Yhtenäinen kuljetusjärjestelmä edistää myös yhtenäisiä käytänteitä koko maassa.

Ehdotettu kuljetusjärjestelmä uudistus, jossa kiinteiden jätteiden osalta luovutaan kokonaan kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta, on merkittävä askel kohti yhteisten kierrätystavoitteiden saavuttamista.

Jätekuukko on hyvä esimerkki siitä, millä tavoin kunnan järjestämä ja kilpailuttama jätteenkuljetus toimii, ja miten se mahdollistaa pitkäjänteisen kehitystyön jätehuoltopalveluissa. Jätekuukon toimialueen asukkaat ovat jo yli vuosikymmenen mm. saaneet keräysastiansa maksutta jäteyhtiöltä, minkä lisäksi olemme voineet jakaa biopusseja lajittelun tueksi sekä tuottaa ja jakaa neuvontamateriaalia kaikkiin kotitalouksiin kaksi kertaa vuodessa. Viime vuonna pystyimme myös mm. tehostuneen logistiikan ansiosta ensimmäistä kertaa alentamaan hyötyjäteastioiden tyhjennyshintoja. Sekä vapaaehtoista hyötyjätteiden erilliskeräystä että erilliskeräysveloitteita on voitu viedä jatkuvasti eteenpäin ympäristönäkökohdat huomioiden. Kehityksen tueksi olemme mm. teettäneet kiinteistökohtaisen keräyksen LCA-selvityksiä. Kunnan kilpailuttamassa järjestelmässä kuljetusten ympäristövaikutuksiin päästään vaikuttamaan myös autojen käyttövoiman osalta; toimialueemme ensimmäiset biokaasuautot aloittivat Kuopiossa helmikuussa 2020.

35 § Kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestäminen

Ehdotetut muutokset ovat näkemyksemme mukaan välttämättömiä. Myös asiantuntijaselvitykset tukevat sitä, että kunnan järjestämässä kiinteän jätteen kuljetuksessa kunnan on mahdollista toimeenpanna erilliskeräysveloitteet kattavasti, tehokkaasti ja kasvavan logistiikan ympäristövaikutukset minimoiden, hyödyntäen kaikkia käytettävissä olevia keinoja. Näitä keinoja ovat Jätekuukon osalta olleet muun muassa lajitteluun kannustava jätetaksa, maksuttomat jäteastiat, keräysmenetelmien laaja ja systemaattinen kehittäminen ja hyödyntäminen sekä jätteenkuljetusten logistiikan kokonaisvaltainen suunnittelu. Käytännössä tulokset näkyvät mm. kierrätysasteessa; esimerkiksi Suomen Ympäristökeskuksen tekemän kotitalousjätteselvityksen (2018) mukaan vuonna 2017 kotitalousjätteiden kierrätysaste oli korkein Kuopiossa. Vertailussa oli mukana kaikkiaan 13 kuntaseutua. Kunnilla tulisi säilyttää ensisijainen oikeus tarjota tuottajien keräystä täydentävää keräystä.

Näkemyksemme mukaan siirtymäajat ovat tarpeellisia, jotta sekä yritykset että kunnat saavat riittävästi aikaa muutoksiin valmistautumiseen. On hyvä, että erilliskerättävien jätteiden kuljetuksia koskeva kahden vuoden siirtymäaika olisi yhdenmukainen ehdotettujen kiinteistöittäistä erilliskeräystä koskevien siirtymäaikaisten kanssa ja sekajätteiden osalta jätettäisiin viiden vuoden siirtymäaika.

36 § Kunnan järjestämä jätteenkuljetus

Kannatamme esitettyä mallia, jossa varmistetaan myös pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet osallistua kuljetuskilpailutuksiin. Jätekuukko on tähänkin saakka halunnut suuresta toimialueestaan huolimatta pitää urakka-alueet pieninä, jotta myös pienempien kuljetusyritysten on mahdollista osallistua kilpailutukseen. Urakka-alueidemme rajat eivät noudata kuntarajoja, mikä on mahdollistanut ympäristöystävällisemmät ja tehokkaammat jätteenkuljetukset. Näemme esitetyn markkinavuoropuhelun positiivisena asiana, ja se tukee myös meidän tavoitteitamme kuljetusten osalta. Olemme jo nyt tehneet työtä kehittääksemme mm. parhaita kilpailutusikäntöjä, jotta voisimme tukea myös pienempien kuljetusyritysten osallistumista jätteenkuljetuskilpailutuksiin. Tällä hetkellä puolet Jätekuukon toimialueen kuljetuksia hoitavista yrityksistä onkin pieniä tai keskisuuria.

FCG:n vuosittain tekemässä yhdyskuntateknisiä palveluja koskevassa kyselyssä Jätekuukko on saanut jatkuvasti järjestetyn jätteenkuljetuksen toimivuudesta erinomaisen tuloksen. Tämä voidaan turvata jatkossakin mm. laadukkailla kilpailutuksilla.

37 § Kiinteistön haltijan järjestämä saostus- ja umpisäiliöljetteen kuljetus

Näkemyksemme mukaan myös saostus- ja umpisäiliöljetteen kuljetus olisi asiakkaan kannalta parasta säätää kunnan järjestämisvastuulle, jolloin asiakkaat saisivat kaikki jätehuolto palvelut yhdestä paikasta. Näin ollen jätelain 37 § voitaisiin poistaa tarpeettomana, mikä selkeyttäisi edelleen vastuunjaon sääntelyä ja olisi ennen kaikkea perusteltua ympäristöterveyden kannalta.

Myös lietekuljetusten logistiikka on mahdollista suunnitella kunnan järjestämänä tehokkaasti ja ympäristöystävällisesti. Erilaiset asiakkaiden erityistarpeet esimerkiksi tyhjennysajankohtien osalta on mahdollista yhtä lailla toteuttaa ja huomioida myös kunnan järjestämässä kuljetuksessa. Kunnan järjestämä lietteenkuljetus auttaisi jätevedenpuhdistamoiden toiminnan suunnittelua, kun lietekuljetuksia toteutettaisiin pääosin ennalta tiedetyn rytmin mukaan. Myös lietteenkuljetusten kilpailutuksen ehtoja on mahdollista kehittää siten, että pienetkin yritykset voivat osallistua.

Mikäli kaksoisjärjestelmä lietteiden osalta säilytetään, pidämme tärkeänä, että nykyiset kriteerit kuljetukselle pidetään voimassa.

41 § Jätteen luovuttaminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai alueelliseen vastaanotto paikkaan

Pykälän 3 momentin sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä. Ehdotetussa muodossaan 41.3§ johtaa vastuunjaon hajautumiseen lakimuutoksen tavoitteiden vastaisesti. Säännös mahdollistaisi sen, että alle 5 huoneiston kiinteistölle voisi tarjota palveluita samaan aikaan

sekä kunnan jätelaitos että yksityinen palveluntarjoaja. Tällainen tilanne johtaisi järjestelmän logistisen kokonaisuuden hajoamiseen ja jätteenkuljetusten lisääntymiseen pientaloalueilla, mikä mm. lisäisi kuljetusten haitallisia ympäristövaikutuksia. Nykyisessä tilanteessa, jossa jokaisen kotitalouden kierrätyspanos on tärkeä, ei kunnallekaan tulisi asettaa keinotekoisia esteitä keräyksen järjestämiseen, mikäli se on tarkoituksenmukaista toteuttaa.

Jätekukon toimialueella Savo-Pielisen jätelautakunta on jo sisällyttänyt jätehuoltomääräyksiinsä myös vapaaehtoista kiinteistöittäistä keräystä koskevia määräyksiä. Vapaaehtoisen keräyksen kautta saadulla kokemuksella on saatu kehitettyä monia palveluita nykytasoisiksi; esimerkiksi muovipakkausten erilliskeräys aloitettiin toimestamme kolmen suurimman kunnan taajamissa vuonna 2017, ja jo puolentoista vuoden sisällä keräyksen alkamisesta vapaaehtoisesti keräykseen liittyneiden osuus oli noin 60% keräysreitit asiakkaista. Asetuksen tai jätehuoltomääräysten erilliskeräysvelvoitteita täydentävän kunnan keräyksen mahdollisuus tulisikin turvata nykyisellä tapaa asuinkiinteistöjen kiinteistöittäisessä pakkausjätteiden keräyksessä.

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

Näkemyksemme mukaan kuntien ja pakkausten tuottajien yhteistoiminta pakkausjätteen erilliskeräyksessä on todettu hyväksi toimintatavaksi, joka olisi syytä vakiinnuttaa valtakunnalliseksi tavaksi toimia varsinkin kierrätystavoitteisiin pääsemisen näkökulmasta. Pakkausjätteen kerääminen tiiviissä yhteistyössä tuottajien kanssa palvelee niin tuottajien, kuntien kuin asukkaidenkin etuja.

Jätekukko on jo nyt järjestänyt pakkausten sekä biojätteen kiinteistökohtaisen keräyksen kaikkiin toimialueensa vähintään 300 asukkaan taajamiin. Pakkausjätteiden keräys on järjestetty hyvässä yhteistyössä tuottajayhteisöjen kanssa. Näkemyksemme mukaan tässä mallissa on myös kuluttajille pelkästään hyötyjä, kun asukkaat saavat kaikki jätehuoltopalvelunsa yhdeltä toimijalta. Toimialueellamme on lajitteluun kannustava jätetaksa, jossa pakkausjäteastioiden tyhjennyshinnat ovat sekajäteastian tyhjennyshintoja edullisemmat (esimerkiksi 660-litraisen muovipakkausjäteastian tyhjentäminen maksaa noin 50% siitä, mitä vastaavan kokoisen sekajäteastian tyhjentäminen). Taksalla kannustaminen on mahdollista vain kunnan järjestämässä pakkausjätteiden kiinteistökohtaisessa keräyksessä. Ehdotuksen mukaisessa mallissa tuottajilta pakkauksista saatava korvaus päättyisi alentamaan asukkaiden suorittamia pakkausjäteastioiden tyhjennyksistä aiheutuvia maksuja.

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

78 § Kunnan jätemaksu

Katsomme, että pykälän muotoilun muuttaminen toimii kokonaisuuden näkökulmasta hyvin, mikäli myös pakkausjätteiden lakisääteinen yhteistyö kuntien ja tuottajien kesken toteutuu ehdotetulla tavalla ja mikäli jätteenkuljetusjärjestelmään kohdistuva hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettu uudistus toteutuu. Kunta päättää asukkaiden maksamista tyhjennysmaksuista (sekä kuljetus- että käsittelymaksuista) kokonaisuudessaan ainoastaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

91 § Kunnan jätehuoltomääräykset

Pidämme valittua sääntelyratkaisua perusteltuna esitetty kokonaisuus (ml. kunnan järjestämä jätteenkuljetus kiinteissä jätteissä) huomioiden. Ehdotettu asetuksen ja jätehuoltomääräysten yhdistelmä täydentävät toisiaan. Yhdistelmä mahdollistaa paikallisten olosuhteiden huomioon ottamisen erilliskeräysvelvoitteiden toimeenpanoa pohdittaessa.

Huomautamme, että säännöksen perusteluihin tulee kuitenkin lisätä maininta kunnan mahdollisuudesta antaa asukkaille vapaaehtoista erilliskeräystä koskevia määräyksiä velvoittavan erilliskeräyksen ohella. On tärkeää, että velvoittavien säännösten ohella jätelailla tuetaan kuntien mahdollisuuksia asukkaiden vapaaehtoisuuteen perustuvien palveluiden tason parantamiseen silloin, kun se on ympäristöllisesti kestävä ja kustannustehokasta sekä tuo lisäarvoa asukkaille.

143 § Rekisteri jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi kunnan jätehuoltoviranomaisen velvollisuus merkitä pykälässä tarkoitettuun rekisteriin 41 a §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot biojätteen kiinteistöllä tapahtuvasta pienimuotoisesta käsittelystä.

Toteamme, että kyseessä on uusi tehtävä kunnan jätehuoltoviranomaiselle ja se vaikuttaa myös olemassa olevien kuljetusrekisteriohjelmien päivittämistarpeeseen. Muutokselle olisi hyvä määritellä siirtymäaika, koska se edellyttää järjestelmämuutoksia ja -kehitystä. Kyseenalaistamme viranomaisia erittäin työllistävänä muutosehdotuksen perusteluihin kirjatun kohdan ”Rekisteriin merkityt henkilötiedot, jotka koskevat kiinteistöllä tapahtuvaa biojätteen käsittelyä, säilytetään kaksi vuotta käsittelyn päättymisestä ilmoittamisen jälkeen.” Kyseessä ei ole sellainen tieto, joka ei voisi olla rekisterissä viisi vuotta tietosuoja-asetuksen näkökulmasta. On myös kyseenalaista olettaa, että kiinteistö ilmoittaa aktiivisesti kompostointikäsittelyn päättyneeksi kiinteistöllään. Omistajanvaihdostilanteeseen saattaa liittyä näitä muutoksia, mutta ne tulevat tietoon lähinnä uuden omistajan myötä.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

Ehdotetuilla muutoksilla jäteasetukseen säädettäisiin aiempaa tarkemmat velvollisuudet yhdyskuntajätteen erilliskeräyksestä. Kiinteistökohtaista erilliskeräystä koskevat vähimmäisvaatimukset asetettaisiin mahdollisimman samantasoisina asuinkiinteistöille sekä hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätteen haltijoille. Ehdotuksen mukaan kunnan olisi järjestettävä asumisessa syntyvän pienikokoisen metallijätteen ja muun biojätteen kuin puutarha- ja puustojätteen erilliskeräys ja kierrätys sekä yhteistoiminnassa pakkausten tuottajien kanssa kuitu-, lasi-, metalli- ja muovipakkausten erilliskeräys, vähintään jokaiselta taajamassa sijaitsevalta kiinteistöltä, jossa on viisi huoneistoa, viimeistään kahden vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Lisäksi yli 10 000 asukkaan taajamassa asumisessa syntyvän biojätteen erilliskeräys olisi kuitenkin järjestettävä jokaiselta kiinteistöltä viimeistään kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Kunnan mahdollisuudesta poiketa velvoiterajoista säädettäisiin jätelain 91 §:ssä.

Näkemyksemme mukaan velvoiterajojen asettaminen sekä kotitalouksille että muille jätteenhaltijoille on tarkoituksenmukaista, ja ehdotetut erilliskeräysvelvoiterajat ovat perusteltuja kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi sillä edellytyksellä, että kunnalle jätetään laissa poikkeamismahdollisuus tarvittaessa asetukseen säädetyistä. Korostamme, että kunnille olisi hyvä myös muutetussa lainsäädännössä jättää mahdollisuus määritellä asetuksissa säädettäviä velvoitteita laajemmalle ulottuvasta, kiinteistöittäisestä pakkausjätteiden keräyksestä. Näin kaikille asukkaille annettaisiin mahdollisuus itse tukea kierrätystavoitteisiin pääsemistä.

Pidämme ehdotettuja erilliskeräysvelvoiterajoja yhdistettynä kunnan poikkeamismahdollisuuteen perusteltuna. Pidämme erittäin tärkeänä velvoitteiden asettamista myös hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan kiinteistöille, jotta kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet eivät jää pelkästään asukkaiden kustannettavaksi. Asumisessa syntyvien jätteiden erilliskeräyksen tehostamisen lisäksi yhdyskuntajätteen kierrätystavoihteeseen vaikuttaa merkittävästi myös elinkeinoelämän toimijoilta erilliskerätyt jätelajit sekä muut elinkeinoelämän vastuulla olevat, kiertotalouden toteutumista edistävät toimenpiteet.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

Kiitämme hyvästä kokonaisuudesta ja pidämme esitysluonnosta onnistuneena. Esitetyillä toimenpiteillä tuetaan jätehuollon etusijajärjestyksen toteutumista, kierrätystavoitteiden saavuttamista ja kuntalaisten kannalta ajateltuna myös jätehuollon helppoutta. Esityksen mukaiset muutokset ja toimet ovat kaikki välttämättömiä, jotta tavoitteisiin päästään, ja tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää, että nimenomaan tämä kokonaisuus hyväksytään.

Kunnan järjestämässä jätehuollossa on mahdollista järjestelmällisesti kehittää toimintoja ja myös ennakoita tulevia muutoksia. Olemme jo viime vuoden puolella ryhtyneet kokeilemaan uusia tapoja biojätteen erilliskeräykseen taajamien omakotikiinteistöiltä, jotta meillä on tarjota asiakkaillemme mahdollisimman monipuolisesti erilaisia tapoja biojätteen keräykseen. Lisäksi muovipakkausten kiinteistökohtainen keräys on jo tuotu omakotiasujien saataville kaikissa toimialueemme vähintään 300 asukkaan taajamissa. Kuntalaisten tasapuolinen kohtelu on mahdollista taata nimenomaan kunnan järjestämässä jätehuollossa, esimerkkinä edellä mainitun palvelun ulottaminen koko toimialueellemme.

Asiakkaidemme tarpeet ovat erilaisia, ja muutosten keskellä on tärkeää muistaa myös asiakasnäkökulma. Katsomme, että nyt käsillä olevat uudistukset ovat positiivisia paitsi ympäristön, myös kuntalaisten kannalta.

Ryhänen Arto
Jätekukko Oy